



International Journal of Languages' Education and Teaching
Volume 5, Issue 4, December 2017, p. 951-957

Received	Reviewed	Published	Doi Number
02.11.2017	01.12.2017	25.12.2017	10.18298/ijlet.2183

Grammar Education by The Classics Sampling The Little Prince¹

Şahin ŞİMŞEK²

ABSTRACT

Grammar; examines voices in spoken language, letters in vocabulary, words, word groups and sentences in various ways. Without grammar, it is not possible to express ideas and feelings accurately and precisely. The teaching of language knowledge, which is carried out with student-level, attention-grabbing text, allows students to show more interest in the topics. The aim of this study is to demonstrate how to use a classical work that has taken an important place in the world of literature in the teaching of the subjects of middle school level of Turkish language. The data obtained in the research were summated by the method of document review which is one of the qualitative data collection methods. The book of Little Prince that used in this study examined by teaching of nouns, adjectives, homonymous, synonyms and opposites and teaching of nouns and adjectives. The sentences and passages in Little Prince, can make use of course and study book, supplementary material, worksheets and linguistic activities by people who makes grammar activities for students. With the use of pictures, messages, movies, and new editions of this popular classical work in teaching of grammar, the interest of the student might be more easily taken and the door of literary works will be opened for the student. It is necessary to make grammar topics popular amongst students and turn grammar topics into useful ones for them. It is considered that the positive effect of the student on using the sentences in a classical work instead of ordinary sentences in teaching grammar is twofold. They will both have encountered more literary sentiments and will increase their interests to read.

Key Words: Grammar, grammar education, classic, The Little Prince.

Klasiklerle Dil Bilgisi Öğretimi Küçük Prens Örneği

ÖZET

Dil bilgisi; konuşma dilinde sesleri, yazı dilinde harfleri, sözcükleri, sözcük gruplarını ve cümleleri çeşitli yönleriyle inceler.. Dil bilgisi öğretimiyle öğrenciler, dilin imkânlarını, hudutlarını ve gizli ifade güçlerini ortaya çıkarırlar. Öğrenci düzeyine uygun, dikkat çekici metinlerle gerçekleştirilecek dil bilgisi öğretimi, öğrencilerin konulara daha çabuk ilgi göstermelerine fırsat verir. Bu çalışmanın amacı, edebiyat dünyasında kendine önemli bir yer edinmiş klasik bir eserin, ilköğretim ikinci kademe Türkçe dil bilgisi konularının öğretiminde nasıl kullanılacağını ortaya koymaktır. Araştırmada veriler, nitel veri toplama yöntemlerinden biri olan doküman incelemesi yöntemiyle elde edilmiştir. Çalışmada Küçük Prens adlı eser, eş-zıt anlamlı ve eş sesli kelimelerin, isim ve sıfatlarla isim ve sıfat tamlamalarının öğretimi açılarından incelenmiştir. İncelenen eserde yer alan cümle ve pasajlardan okullara ders ve çalışma kitabı, yardımcı materyal, çalışma yaprakları, dil bilgisi etkinlikleri hazırlayanlar yararlanabilir. Resimleriyle, mesajıyla, filmiyle, yeni baskılarıyla gündemde olan klasik bir eserin dil bilgisi öğretiminde kullanılmasıyla hem öğrencinin ilgisi daha kolay çekilmiş olacak hem de öğrenci için edebî eserlerin kapısı aralanmış olacaktır. Dil bilgisi konularını öğrencilere sevdirmek ve dil bilgisi konularını onlar için yararlı bir hâle dönüştürmek gerekir. Dil bilgisi öğretiminde sıradan cümleler yerine klasik bir eserde geçen cümlelerin kullanılmasının öğrenciye olumlu etkisinin iki yönlü olacağı düşünülmektedir. Hem daha edebî cümlelerle karşılaşmış olacaklar hem de okumaya olan ilgilerini artıracaklardır.

Anahtar Kelimeler: Dil bilgisi, dil bilgisi öğretimi, klasik eser, Küçük Prens.

¹ Bu çalışma, II. International Academic Research Congress 2017'de (18-21 Ekim 2017 Alanya) sözlü olarak sunulan "Dil Bilgisi Öğretiminde Klasik Eserlerin Kullanımı Küçük Prens Örneği" adlı bildirisinin genişletilmiş hâlidir.

² Yrd. Doç. Dr., Kastamonu Üniversitesi, ssimsek@kastamonu.edu.tr.

1. Giriş

Dil bilgisi, günlük yaşamda insanlar arasında iletişimin doğru ve etkili bir şekilde gerçekleşmesine, anlamların doğru olarak ifade edilmesine imkân tanır. Dilin etkili ve verimli olarak kullanılması için insanların kendi dillerinin zenginliklerini, güzelliklerini ve kurallarını iyi bilmesi ve bu kuralları etkin bir şekilde kullanması gerekmektedir. “Dil bilgisi öğretimi; sesleri, kelimeleri, cümleleri kapsar, daha doğru ve kusursuz düşünmemize yardımcı olur. Trafikte akışın kolay ve hızlı sağlanabilmesi için trafik kurallarına ihtiyaç olduğu gibi yazılı ve sözlü anlatımda da etkili ve güzel konuşmanın en önemli unsuru dilin kurallarına göre hareket etmektir” (Ünal, 2006: 119). İnsanların dillerini doğru kullanması ve bu şekilde günlük yaşamda iletişimin etkili gerçekleşmesi için dil bilgisi öğretiminin doğru ve verimli olarak yapılması gerekir.

Dil bilgisi doğru düşünme, doğru konuşma ve yazmaya yardımcı bir çalışma alanıdır. Dil bilgisi öğretimiyle; öğrenciler dilin olanaklarını, sınırlarını ve gizil gücünü ortaya çıkarırlar. Ana dili öğretiminde, amaçlara anlama ve anlatma etkinlikleriyle ulaşılırken; bu etkinlikler yazım, noktalama işaretleri ve dili bilgisi çalışmalarıyla beslenir, bütünleşir. Dil bilgisi öğretimindeki “doğru söyleyiş”, “sözcük bilgisi”, “doğru cümle kurma”, “yazım” ve “noktalama” gibi beceri alanlarına yönelik çalışmaların öğrencilerin anlama, konuşma ve yazma etkinliklerindeki başarısını da etkilemesi beklenir (Kavcar ve Oğuzkan, 1987: 72-75). Bu nedenle; Türkçenin yapı, kural ve olanaklarının öğrencilere uygulamalarla kavratılması ve onlarda Türkçeyi doğru kullanma duyarlılığı ve bilincinin oluşturulması için; ana dilin temel etkinlikleriyle bütünleşmiş bir dil bilgisi öğretimine önemli görevler düşmektedir (Sever, 2004: 28-29).

Bireylerin kendi dillerinin kurallarını, doğru bir şekilde kullanabilmeleri ancak dil bilgisi öğretiminin doğru gerçekleştirilmesine bağlıdır. “Dil bilgisi konuları ile öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçları arasında bir ilişki olmalıdır. Kuşkusuz, öğrenciler kendi ilgi ve ihtiyaçlarına cevap veren çalışmalarla dil bilgisi dersini sever ve dil bilgisi konularını kendileri için yararlı bir hâle getirebilirler” (Sağır, 2002: 26). Doğru konuşmak, doğru yazmak, doğru anlamak ancak dil bilgisi etkinlikleri ile sağlanabilir. Dil bilimsel kurallar sıralanarak, ezberletilerek değil her bir dil bilimsel biçim biriminin işlevi sezdirilerek, anlama katkısı kavratılarak hem iyi bir dil bilgisi öğretimi gerçekleştirilir hem de başarılı bir Türkçe öğretimi sağlanmış olur.

Dil, bir sistemler bütünüdür. Bu sistemde görevli pek çok unsur vardır. Bu unsurların bir araya geliş şeklini düzenleyen ve bunların bir sistem dâhilinde anlamlı birer birim hâline gelmesini sağlayan dil bilgisidir. Dil bilgisi, dildeki bu sistemliliği ortaya koymayı hedefleyen bir çalışma alanıdır.

Dil bilgisi dersi uygulamalarında şu üç aşamanın dikkate alınması gerekir:

1. Öğrenciye kuralın örneklerle, cümlelerle ve metinle sezdirilmesi,
2. Kuralı sezen öğrenciye kural ve tanım hakkında bilgi verilmesi,
3. Kuralı öğrenen öğrencinin öğrendiklerini beceriye dönüştürülmesinin sağlanması esastır.

Geleneksel olarak, dil bilgisi öğretiminde bu üç aşamadan sadece ikincisi ele alınmakta ve öğretim buna göre yapılmaktadır. Bu da öğrencilerin dil bilgisi konularını öğrendikleri hâlde beceriye dönüştürememelerine sebep olmaktadır. Oysa dil bilgisi öğretiminde bu, en kolay aşamadır. Çocuk

bunları kitaplardan da öğrenebilir. Diğer aşamaların gerçekleşmesi ve öğrenilenlerin beceriye dönüşmesi için öğretmenin rehberliğine ihtiyaç vardır. Öğretmenlerin meslekî becerileri de burada başlamaktadır. Öğretmenlerin çoğu dil bilgisini ayrı bir ders gibi düşünmekte, Türkçe dersinin bütünlüğü içinde ona yer vermemektedir. Ders kitabı, defter, yazı tahtası dışında herhangi bir araç-gereci kullanmamakta ya da kullanamamaktadır. Konular genellikle anlatma metoduna göre işlenmekte, somuttan soyuta, bilinenden bilinmeyene gidilmemekte, dil bilgisi bir kurallar yığınıymuş gibi hareket edilmekte, ezberci bir tutum izlenmekte, uygulamaya yer verilmemektedir (Erdem, Çelik, 2011: 1034).

Okullarda verilen dil eğitiminin temel amacı, öğrencilerin buldukları sınıf seviyesinin kazanımlarına uygun olarak okuma, dinleme, konuşma ve yazma becerilerini kazandırmak ve etkili bir şekilde kullanmalarını sağlamaktır. Dil bilgisi öğretimi çalışmalarının da bu temel amaca ulaşılabilmede gerekli bilgi ve becerileri kazandırma gayesiyle yürütülmesi gerekmektedir. Yani dil bilgisi öğretimi başlı başına bir amaç değil, dilin kurallarının kazandırılmasıyla becerilerin etkin kullanılmasına aracılık edecek önemli bir araçtır. Bu açıdan dil bilgisi konu ve kuralları öğrenme ve öğretme süreci etkinlikleri içerisinde becerilerden kopuk ve soyut dil alıştırmaları şeklinde değil, dinleme, konuşma, okuma ve yazma becerilerinin etkin kullanımına hizmet edecek bir amaç ve işlevde öğrenilmesi sağlanmalıdır. Kısaca tekrar etmek gerekirse, Türkçe derslerinde dil bilgisi alanı bir amaç değil, dil becerilerinin kazanılmasında ve etkin kullanımında işlevi sezdirilecek farkındalık kazandırılacak bir rezerv alandır (Göçer, 2015: 233).

Yeni ilköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programı, yapılandırmacı yaklaşım esas alınarak geliştirilmiştir. Yapılandırmacı yaklaşıma göre öğrenciler öğrenme-öğretme sürecinde aktif olarak yer almaktadırlar (Açıkgöz, 2008).

Dil bilgisi öğretiminin metne dayalı olarak gerçekleştirilmesi, dil bilgisi öğretimini daha etkili ve verimli hâle getirmektedir. Dil bilgisi öğretiminde dil bilgisi öğretiminin çıkış noktası öğrencilerin düzeyine uygun olan eserlerde bulunan pasajlar ve cümleler olabilir. Bu çalışmada ortaokul 5. sınıf Türkçe dersi dil bilgisi öğretiminde öğrenci düzeyine uygun romanlardaki cümle ve pasajların dil bilgisi öğretimi etkinliklerinde kullanılabilmesi tespit edilmiştir.

2. Yöntem

2.1. Amaç

Bu çalışmanın amacı klasik eserlerdeki cümle ve pasajların 5. Sınıf Türkçe dil bilgisi öğretiminde kullanımını ortaya koymaktır.

2.2. Araştırmanın Modeli

Bu çalışma tarama modelinde betimsel bir çalışmadır. Araştırmada belgesel tarama yöntemi kullanılmıştır. Belgesel tarama belli bir amaca dönük olarak kaynakları bulma, okuma, not alma ve değerlendirme işlemlerini kapsar (Karasar, 2010: 77).

2.3. Verilerin Toplanması ve Analizi

Bu çalışmada verilerin analizinde, nitel araştırma yöntemlerinden betimsel analiz kullanılmıştır. Toplanan veriler çalışmanın amacı doğrultusunda sınıflandırılmıştır.

3. Bulgular ve Yorumlar

Can Çocuk Yayınlarından Cemal Süreya ve Tomris Uyar'ın çevirisiyle çıkmış olan Küçük Prens romanı ortaokul 5. Sınıf Türkçe dersi dil bilgisi öğretimi etkinliklerinde kullanımı açısından incelenmiştir. Eş-zıt anlamlı ve eş sesli kelimelerin, isim ve sıfatlarla isim ve sıfat tamlamalarının öğretiminde kullanılabilir cümle ve pasajlar tespit edilmiştir. Bu cümle ve pasajlar aşağıya alınırken öğretilmesi hedeflenen kazanıma uygun kısımlar koyu tonlu olarak yazılmıştır.

3.1. Eş-Zıt Anlam ve Eş Sesli Sözcüklerin Öğretiminde Kullanılabilecek Cümle ve Pasajlar

Olmadı **dedi**, bu daha şimdiden çok **zayıf**, **hasta** bir **koyun**. (s. 15)

Baobablar o **boya** gelmeden **önce küçük** değil midirler? (s. 25)

Kuyunun **yanında eski** bir **taş** duvarın yıkıntısı **vardı**. (s. 95)

Birinin sizi **evcilleştirmesine izin** verirseniz gözyaşlarını da hesaba **katmalısınız**. (s. 94)

Eşsiz bir çiçeğim var diye kendimi **zengin sanırdım**. **Oysa sıradan** bir **güle sahipmişim**. (s. 76)

Orman **serüvenleri** üstüne derin **derin düşünmeye** başladım. (s. 9)

Kendini beğenmiş duymadı **bile**. Çünkü kendini beğenmişler **yalnız övgüleri** dinler. (s. 51)

Biliyor musun, insan **üzgün** olunca **günbatımının tadına** daha **iyi** varıyor. (s. 31)

Majesteleri buyruklarına **elifi elifine** uyulmasını istiyorlarsa **akla yatkın** bir **buyruk** versinler. (s. 49)

3.2. İsimler Konusunun Öğretiminde Kullanılabilecek Cümle ve Pasajlar

Çünkü **Dünya**, **Jüpiter**, **Mars**, **Venüs** adları verilen büyük **gezegenlerin** dışında daha yüzlerce gezegen bulunduğunu, bazılarının **teleskopla** bile güç görülecek kadar ufak olduğunu okumuştum. (s. 19-20)

Coğrafyacı, **denizlerin**, **ırmakların**, **kentlerin**, **dağların** ve **çöllerin yerlerini** bilen **bilgine** denir. (s. 63)

Koyun küçük **bitkileri** yerse **çiçekleri** de yiyecektir, değil mi? (s. 32)

Sahipsiz bir **elmas** bulursan senin olur. Sahipsiz bir **ada** da. Bir **düşünce** ilk senin aklına gelse **beratını** alırsın, senin olur. Benimki de öyle: Benden önce kimse **yıldızlara** sahip olmayı **akıl** edemediğine göre, yıldızlar benimdir. (s. 57)

Herkesin bir **yıldızı** var ama kimseninki birbirine benzemiyor. **Yolcular** için **pusula**, kimileri için ufak tefek bir **ışık**, **bilginler** için çözülmesi gereken **sorudur** yıldızlar. (s. 99)

Bir yerde bir **kuyunun** saklı oluşudur **çöle güzellik** veren. (s. 89)

İnsan ancak **yüreğiyle** baktığı **zaman doğruyu** görebilir. **Gerçeğin mayası** gözle görülmez. (s. 84)

Kelebeklerle dostluk kurmak istediğime göre iki üç **tırtılın kahrını** çekeceğim elbet. (s. 42)

3.3. Sıfatlar Konusunun Öğretiminde Kullanılabilecek Cümle ve Pasajlar

Büyükler sayılara bayılırlar. Totalım, onlara **yeni** edindiğiniz **bir** arkadaştan söz açtınız, **asıl** sorulacak şeyleri sormazlar. Sesi nasılmış, **hangi** oyunları severmiş, kelebek biriktirir miymiş, sormazlar bile. “**Kaç** yaşında?” derler, “**Kaç** kardeşi var? **Kaç** kilo? Babası **kaç** para kazanıyor?” **Bu türlü** bilgilerle onu tanıdıklarını sanırlar. S.22

Günü gelince **küçük** tohum gerinir ve güneşe doğru **ürkek**, **sevimli bir** filiz sürer. **Bir** gül fidanının ya da **bir** turpun filizi söz konusuysa istediği gibi gelişip serpilmesine karışmasak da olur. Ama **kötü bir** bitkiyse görür görmez kökünden söküp atmalıyız onu. (s. 26)

Şaşkına dönen **Küçük** Prens koşup **bir** ibrik **taze** su getirdi, çiçeği suladı. (s. 37)

Beşinci gün **Küçük** Prens’in gizini çözebildim. (s. 31)

Eşsiz bir çiçeğim var diye kendimi zengin sanırdım. Oysa **sıradan bir** güle sahipmişim. (s. 76)

Olmadı dedi, bu daha şimdiden çok **zayıf**, **hasta bir** koyun. (s. 15)

3.4. İsim ve Sıfat Tamlamaları Konusunun Öğretiminde Kullanılabilecek Cümle ve Pasajlar

Kuyunun yanında eski bir **taş duvarın yıkıntısı** vardı. (s. 95)

“Doğru,” dedim ve başka söz etmeden **ay ışığı** altında uzanan **kum tepelerine** baktım. (s. 89)

Küçükken eski bir evde otururduk, efsaneye göre bir define saklıydı orada. Tabii kimse definenin nasıl bulunacağını bilmiyor, aramaya da kalkmıyordu. Ama evimiz bir **masal havası** kazanmıştı. Evim, **yüreğinin derinliklerinde** bir sır saklıyordu. (s. 89)

Orman serüvenleri üstüne derin derin düşünmeye başladım. (s. 9)

İnsanların arasında da yalnızlık duyulur, dedi yılan. (s. 70)

Küçük Prens’in yurdu olan gezegende **korkunç tohumlar** da varmış: **Baobab tohumları**. (s. 26)

Beşinci gün Küçük Prens’in gizini çözebildim. (s. 31)

Birden göz kamaştıran ışıklarıyla **bir tren** fırtına gibi geçerek **makasının kulübesini** sarstı. (s. 85)

Biliyor musun, insan üzgün olunca **günbatımının tadına** daha iyi varıyor. (s. 31)

4. Sonuç ve Öneriler

Küçük Prens romanının çok yönlü bir roman olduğu, bir başyapıt olduğu otoritelerce kabul edilmektedir. Ortaokul 5. Sınıf Türkçe dersi dil bilgisi konularının öğretiminde Küçük Prens romanında geçen cümle ve pasajlar kullanılabilir.

Dil bilgisi konularını öğrencilere sevdirmek ve dil bilgisi konularını onlar için yararlı bir hâle dönüştürmek gerekir. Okudukları, filmini izledikleri bir klasik eserde geçen cümle ve pasajlarla karşılaşmak öğrencilerin derse olan ilgilerini artırabilecektir. Romanı okuyanlara bu cümle ve pasajlar tanıdık geldiği için ilgilerini çekmesi muhtemeldir.

Hayata dair önemli tespitlerin şiirsel bir dille ifade edildiği üstelik çocuğun dünyasına hitap edebilen, çocuk bakışını yansıtabilen bir eserde geçen cümle ve pasajların dil bilgisi öğretiminde kullanılması o dersin kalitesini yükseltecektir.

Dil bilgisi öğretiminde sıradan cümleler yerine klasik bir eserde geçen cümlelerin kullanılmasının öğrenciye olumlu etkisinin iki yönlü olacağı düşünülmektedir. Hem daha edebi cümlelerle karşılaşmış olacaklar hem de okumaya olan ilgilerini artıracaklardır.

Bu cümle ve pasajlarla bütüncül yaklaşıma uygun olarak, aynı cümlede birden fazla dil bilgisi kuralının sezdirilmesi mümkün olabilmekte bütünü gören öğrenci için öğrenme daha kolay hâle gelebilmektedir.

Ders kitabı ve yardımcı kaynak hazırlayanlar, ortaokul 5. sınıf Türkçe dersi dil bilgisi öğretimi etkinliklerinde ortaokul 5. sınıf seviyesine hitap eden klasik eserlerde geçen cümle ve pasajlardan yararlanabilirler.

Öğretmenler, dil bilgisi öğretimi için hazırlayacakları çalışma yapraklarında; sıradan cümleler yerine çocuğun yaş düzeyine uygun klasik eserlerden cümleler seçebilirler.

Ortaokul 5. sınıf dil bilgisi etkinliklerinde öğrencinin ilgisini çekmek için diğer yazın türlerinden de (şiir, anı, gezi yazısı, biyografi vb.) yararlanılabilir.

Dil bilgisi öğretiminin daha verimli olabilmesi için hazırlanacak görsel materyaller ve araç gereçlerde de yine bu klasiklerdeki cümle ve pasajlardan yararlanılabilir.

Kaynakça

Açıköz, K. Ü. (2008). Aktif Öğrenme, Biliş Yayınları, İstanbul.

Erdem, İ. ve Çelik, M. (2011). Dil Bilgisi Öğretim Yöntemi Üzerine Değerlendirmeler, Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic Volume 6/1 Winter 2011, p. 1030-1041, TURKEY

Exupery, A. D. S. (2017). Küçük Prens (Çev. Tomris Uyar, Cemal Süreya), Can Yayınları

Göçer, A. (2015). Temel Dil Becerilerinin Geliştirilmesinde Dil Bilgisi Öğrenme Alanının Yeri, İşlevi Ve Öğretimi: Bütünlük İlkesi Ve Tümevarım Yöntemi Ekseninde Tematik Bir Yaklaşım, Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi Journal of Research in Education and Teaching, Cilt:4 Sayı: 1

Karasar, N. (2010). Bilimsel Araştırma Yöntemi (21. bs.). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım

Kavcar, C. ve Oğuzkan, F. (1987). Özel Öğretim Yöntemleri, Türkçe Öğretimi, Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi Eğitim Önlisans Programı, Meteksan, Ankara.

Sağır, M. (2002). Türkçe Dil Bilgisi Öğretimi, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.

Sever, S. (2004). Türkçe Öğretimi ve Tam Öğrenme, Anı Yayıncılık, Ankara.

Ünalın, Ş. (2006). Türkçe Öğretimi, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.